

загальноосвітніх навчальних закладів / за заг. ред. проф.
Т. Говорун. Київ, 2011. 806 с.

УДК: 378.14:373.3

С.М. Ковальська

директор Глешавецької ЗОШ І-ІІ ст. Тербовлянського району
Тернопільської області, *kovalsm1979@gmail.com*

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВЗАЄМОДІЇ СІМ'Ї І ШКОЛИ В УМОВАХ КОНКУРЕНТНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Налагодження взаємодії сім'ї і закладу загальної середньої освіти є проблемою багатьох десятиліть. Хоча принципи такої взаємодії суттєво не змінювались, однак цивілізаційні виклики, завдання реформування освіти, демократичні процеси вносять деякі аспекти у взаємовідносини педагогів та батьків.

Взаємодія сім'ї і школи сьогодні регулюється такими актами: Конвенція ООН про права дитини, Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепція Нової української школи, Указ Президента Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016 – 2020 рр.; Концепція сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012-2021 роки; Методичні рекомендації щодо організації інформаційно-просвітницької роботи з учнівською молоддю, педагогічною та батьківською громадськістю з актуальних питань європейської інтеграції України та ін.

Поняття *система* є достатньо відомим і має багато трактувань. Вікіпедія називає системою множину взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють із середовищем та між собою, і мають мету. але основне значення системи пов'язане з тим, що маємо справу з великою кількістю об'єктів., які пов'язані між собою двосторонніми зв'язками і складають одну цілісність, однак цю цілісність можна ділити а підсистеми. *Підсистема* – деяка сукупність елементів даної системи разом із зв'язками між ними.

Система управління – це сукупність людських, матеріальних, технічних, інформаційних, нормативно-правових та інших компонентів, пов'язаних між собою так, що завдяки ним реалізуються функції управління персоналом (М. Поташник, В.С.Лазарєв).

Властивості запропонованої системи управління полягають у тому, що наша модель процесом взаємодії мсмі і школи в умовах конкурентного середовища є динамічною, змінною, адже окремі елементи постійно оновлюються. Наступною властивістю системи є те, що система управління має постійний взаємозв'язок із зовнішнім середовищем. Адже будь-які зміни у нормативно-правове забезпечення впливають на функціонування системи управління. Побудована система є організованою, тобто об'єднує і з'єднує в одне ціле відповідно до певного розміщення і зв'язків систему компонентів.

Запропонована система управління процесом взаємодії сім'ї і школи складається з чотирьох складників. *Перший складник* орієнтований на те, що треба чітко сформулювати мету управління, яка полягає у створенні ефективної системи управління процесом взаємодії сім'ї і школи на засадах принципів гуманізації і соціального партнерства. Ця мета має загальний характер, тому вона поділяється на цілу низку дрібних цілей, серед яких:

- налагодити взаємодію з батьками на усіх рівнях управління;
- підвищити ефективність функціонування усіх колегіальних органів управління, де учасниками є батьки;
- сприяти активній взаємодії класних керівників з батьками;
- розробити заходи участі батьків в оцінюванні якості навчально-виховного процесу та заходи з психолого-педагогічної освіти для батьків, відкрити батьківський університет;
- популяризувати роботу батьків через Інтернет-ресурси та ЗМІ;
- продовжувати розвивати інтерес батьків до шкільного життя;
- проводити День відкритих дверей для батьків;
- розвивати компетентність керівників усіх рівнів управління щодо співпраці з батьками.

Другий складник – *теоретико-технологічне* забезпечення, який містить такі елементи: теорія управління закладом освіти; теоретичні засади роботи з батьками; нормативно-правове забезпечення; технології соціального партнерства; принципи гуманізації і демократизації роботи з батьками.

Опишемо окремо технології партнерства. Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що включає собою систему методів і прийомів виховання і навчання на засадах гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості. За педагогікою партнерства учень – добровільний і зацікавлений соратник, одноступень, рівноправний учасник освітнього процесу, турботливий і відповідальний за його результати.

Технології партнерства будуються на таких ідеях: навчання без примусу, готовність до інноваційної діяльності, вміння батьків поставити складну мету перед своїми дітьми щодо процесу навчання, ідея вільного вибору засобів та техніки навчання, перспективне бачення своїх результатів (батьків і учнів); самоаналіз власної діяльності батьків.

Технології партнерства будуються на тому, що батьки є добровільними співниками управління закладом освіти, вона «передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість» [5]. До технологій партнерства відносимо:

Технологію впровадження батьківської етики, що включає взаєморозуміння, взаємоповагу та творче співробітництво вчителя та учня. Ця технологія зумовлює використання особистісного діалогу як домінуючої форми навчального спілкування, спонукання до обміну думок, вражень, моделювання життєвих ситуацій; включає спеціально сконструйовані ситуації вибору, авансування успіху, самоаналізу, самооцінки, самопізнання. Принципово важливою є орієнтація партнерської діяльності вчителя та учня на розвиток творчості – творчої активності, творчого мислення, здібностей до адекватної діяльності в нових умовах [5].

Технологія самоаналізу результатів батьківського впливу на дитину передбачає алгоритм проведення аналізу власних дій батьків та різних шкільних заходів на формування особистості учня, виявлення позитивних впливів та успіхів, обґрунтування методів стимулювання дитини. Водночас процес самоаналізу повинен передбачати на з'ясування прогалин у знаннях батьків

щодо розуміння особистості дитини, визначення проблемних точок, уміння признати свої власні недоліки у характері та недостатні заходи турботи або надмірної опіки на дитиною.

Технологія керівництва розвитком дитини на засадах врахування її інтересів. Ця технологія є особливо складною і без допомоги учителя, напевно, її важко зреалізувати, адже модель поведінки дитини у школі і сім'ї різняться. Тому тут варто включати педагогічний консиліум та класних керівників, які краще допоможуть пізнати дитину у шкільному середовищі.

Найбільшим за сукупністю елементів є **управлінський складник**, що містить такі елементи: функції управління взаємодії сім'ї і школи, алгоритм управління взаємодією, форми взаємодії.

Функції управління процесом взаємодії сім'ї і школи знаходяться у тісному взаємозв'язку і неї відокремлюються окремо. *Функція планування* є визначальною. Планування такої взаємодії відбувається на усіх рівнях: від директорського до органів учнівського самоуправління. Тобто у закладі освіти є багато різних планів, які між собою повинні бути взаємоузгоджені і включати типовий перелік заходів, серед яких: запрошення батьків до співробітництва, включення батьків у колегіальні органи управління; дотримання позиції рівноваги і партнерства, розробка правил співпраці з батьками, включення у правила внутрішнього розпорядку; формування батьківського університету; розробка тематики педагогічного лекторію; визначення термінів проведення відкритих батьків; розробка тематики батьківських зборів; розробка тематики батьківського консультпункту.

Функція організації взаємодії сім'ї і школи є важливою на кожному етапі управління, вона включає велику сукупність дій і впливів, пов'язаних суто з організаційними моментами. У тій функції найважливіше знайти суб'єктів виконання і задати ї алгоритм роботи.

Функція педагогічного нагляду здійснюється через адміністрацію закладу, яка постійно спостерігає за алгоритмом управління і вносить корективи в організацію заходів.

Функція коригування знаходиться у взаємозв'язку в управлінському циклі, її значення полягає у тому, що постійно постає потреба у внесенні коректив, виправлення окремих моментів, надання допомоги класним керівниками щодо розуміння особливостей окремих дітей та їх ровесників.

Функція маркетингу містить заходи щодо вивчення запитів батьків певного віку дітей щодо стимулювання їхнього навчання та психологічних проблем відповідного віку.

Функція перспективного розвитку означає формування сукупності управлінських впливів, розвиток батьківського врядування, зміцнення партнерських зв'язків у перспективі, тобто побудова стратегії управління процесом взаємодії сім'ї і школи засобами колективного обговорення.

Наступний компонент: *Алгоритм управління взаємодією* включає такі кроки: 1. Вивчення запитів батьків. 2. Аналіз власного досвіду. 3. Пошуки інноваційних форм співпраці. 4. Аналіз участі батьків в управлінні. 5. Взаємоузгодженість всіх видів планування. 6. Корегування всіх рівнів управління. 7. Діагностика взаємодії. 8. Прогнозування розвитку взаємодії.

Результативний складник – четвертий, є підсумком управління системою взаємодії сім'ї і школи на засадах гуманізації та соціального партнерства.

Задоволеність батьків ефективністю управління процесом взаємодії сім'ї і школи – цей показник вимірюється періодично за допомогою різних анкет. Реально дуже важко досягти стовідсоткового результату. Але динаміка цього показника буде показувати, де є прогалини в управлінні процесом взаємодії сім'ї і школи.

Налагодження співпраці сім'ї і школи. Такий результат можна отримати після впровадження системи управління при умові постійного вдосконалення та внесення інноваційних елементів у побудовану систему.

Результати діагностики ефективності взаємодії можна отримувати на будь-якому етапі системи і використовувати для підвищення якості процесу управління взаємодією сім'ї і школи.

Таким чином, побудована система управління процесом взаємодії є динамічною, складною, залежить від оновлення нормативно-правової бази освіти, освітньої політики та державного регіональному та місцевому рівнях, від впливу зовнішнього та внутрішнього середовища закладу освіти.

Використана література:

1. Концепція Нової української школи. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>

2. Концепція сімейного виховання в системі освіти України «Щаслива родина» на 2012-2021 роки. URL: internat14.edu.kh.ua/simejne_vihovannya_v_sistemi_osviti_ukraini_schasli_va_rodina

3. Ковальська С. М. Оцінювання ефективності роботи з батьками. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні навчальними закладами*. Збірник матеріалів I регіональної науково-практичної конференції з міжнародною участю. м. Тернопіль, Україна, 13 листопада 2017 року. 2017. С. 36-37.

4. Ковальська С. М. Використання інформаційних технологій для підвищення ефективності роботи з батьками. *Управління закладами освіти на засадах акмеологічного підходу*. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 березня 2018р.): в 2 частинах. Ч.1. Житомир, держ. ун-т ім. І.Франка: Житомир: Вид-во: ФО-П Левковець, 2018. 300 с. С. 40-45.

5. Кравчинська Т. Педагогіка партнерства – основні ідеї, принципи та сутність URL: <http://lib.iitta.gov.ua/707221/1/>.

УДК 373.091.12.011.3 – 051:005.336.2

О.К. Кожушко

директор Комунального закладу «Острівська загальноосвітньої школи I-III ступенів» Тернопільської районної ради Тернопільської області, oksanakozushko35@gmail.com

ПОБУДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ

Зовсім недавно оцінювання стало окремою функцією управління, через яку адміністрація закладу може отримати інформацію про рівень розвитку професійної компетентності педагога у кількісному, а не тільки в якісному варіанті у вигляді атестаційної характеристики.

Питання оцінки ефективності різних аспектів управлінської діяльності в освіті розглядалися Ю. К. Бабанським, В. І. Бондарем, О. С. Боднар, Л. І. Даниленко, Г. А. Дмитренком, Г. В. Єльніковою, О. І. Мармазою, В. І. Масловим.